

INKLYUZIV TURIZMNING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI: NAZARIY VA AMALIY JIHATLAR

Irgasheva Nigina Saloxiddinovna
Osiyo universiteti mehmondo'stlikni
boshqarish va turizm sohasida o'qituvchi

Annotatsiya: Inklyuziv turizm bugungi kunda dunyo miqyosida ijtimoiy tenglik, inson huquqlari, iqtisodiy barqarorlik va madaniy xilma-xillikni ta'minlash yo'lida eng muhim yo'nalishlardan biri sifatida baholanmoqda. Zamonaviy jamiyatda har bir inson mustahkam ijtimoiy aloqalar, yaxshi hayot sifatini talab qilmoqda. Shu nuqtai nazardan, inklyuziv turizm barcha qatlam vakillariga, jumladan, nogironligi bo'lgan shaxslar, yoshi katta insonlar, bolalar va ijtimoiy himoyaga muhtoj qatlamlarga ham turizm xizmatlaridan foydalanish imkoniyatini yaratib berishni ko'zlaydi. Bu boradagi ilmiy tadqiqotlar va amaliy tajribalar inklyuziv turizmni mamlakatlar rivojlanishining ajralmas qismi sifatida namoyon qilmoqda.

Kalit so'zlar: inklyuziv turizm, rivojlanish istiqbollari, nazariy jihatlar, amaliy jihatlar, infratuzilma, imkoniyatlar tengligi, ijtimoiy adolat, turizm xizmatlari, inson huquqlari, barqaror rivojlanish.

Inklyuziv turizmning nazariy asoslari ijtimoiy adolat, inson huquqlari va imkoniyatlar tengligi g'oyalariga asoslanadi. Turizm faqatgina dam olish va hordiq chiqarish vositasi bo'lib qolmasdan, balki madaniy-ma'rifiy va ruhiy kamolotga xizmat qiluvchi muhim soha hisoblanadi. Inklyuziv turizm esa bu sohada mavjud bo'lgan nogironlik, yosh, jins, millat, iqtisodiy ahvol kabi har qanday to'siqlarni bartaraf etishga xizmat qiluvchi tamoyillarni ilgari suradi. Zamonaviy konsepsiyalarda inklyuziv turizm yuqori insonparvarlik siyosati, barqaror rivojlanish va innovatsion hamkorlik bilan bevosita bog'liq holda ko'rib chiqiladi. Inklyuziv turizmdagi amaliy jihatlar birinchi navbatda infratuzilmani rivojlantirish, xizmatlarni moslashtirish va yangi

standartlarni ishlab chiqish hamda amaliyotga tatbiq etishni o'z ichiga oladi. Turizm sohasida inklyuzivlik prinsiplarining keng joriy qilinishi uchun jamoat transporti, mehmonxonalar, ovqatlanish maskanlari, diqqatga sazovor joylar va sayyohlik marshrutlarining hammasi hammabop va har tomonlama moslashtirilgan bo'lishi lozim. Xizmat ko'rsatuvchi xodimlarning ham barcha toifalarga malakali xizmat ko'rsatishi uchun maxsus o'quv dasturlari ishlab chiqiladi va tatbiq etiladi. Bu jarayonda davlat boshqaruv organlari, xususiy sektor va ijtimoiy hamkorlik muhim rol o'ynaydi. Mamlakat miqyosida nogironligi bo'lgan shaxslar, keksalar, yoshlar va kam ta'minlangan aholi qatlamlari uchun maxsus turistik paketlar ishlab chiqilishi, arzon va sifatli xizmatlar taqdim etilishi ham inklyuziv turizm taraqqiyotining muhim omillaridan hisoblanadi.[1]

Xalqaro tajribalarda inklyuziv turizmning rivojlanishi uchun maxsus qonunlar, qoidalar va standartlar ishlab chiqilgan. Mazkur qonun va me'yorlar doirasida turizm ob'ektlarining fizik imkoniyatlarga ega bo'lmagan shaxslar uchun moslashtirilishi, axborotlar va navigatsiya vositalarining qulayligi, sonli va ovozli tarjima xizmatlarining mavjudligi, transport infratuzilmasining kirish-liq imkoniyatlari ham muhim ahamiyat kasb etadi. Bu jarayonlarni o'zida namoyon qilgan davlatlarda turizm sohasining barqarorligi va ijtimoiy himoya kuchayganini ko'rish mumkin. Inklyuziv turizmning rivojlanish istiqbollarini o'rganish chog'ida, mazkur sohaning iqtisodiy va ijtimoiy afzalliklari alohida e'tiborga loyiqdir. Inklyuziv turizm nafaqat mahalliy aholi uchun yangi ish o'rinlari yaratish, balki xorijiy va mahalliy sayyohlar oqimini ham oshirishga xizmat qiladi. Aholining keng qatlamlari uchun turizm imkoniyatlarining yaratilishi ularning turmush farovonligini oshirish, zamonaviy dunyoning ayrim ijtimoiy muammolarini hal etishda muhim omil bo'lib xizmat qiladi. Shuningdek, inklyuziv turizm sohasini ilmiy-tadqiqot asosida rivojlantirish, zamonaviy iqtisodiy, ijtimoiy, huquqiy va texnologik yangiliklarni chuqur o'rganish va ularni amaliyotga tatbiq etish, xalqaro hamkorlikni kuchaytirish ham istiqbolga xizmat qiladi. Bu yo'nalishda xorijiy

davlatlarning ilg'or tajribalarini o'rganish, mamlakatimiz sharoitiga moslashtirish va sohaning samarali rivojlanishi uchun zamonaviy menejment va innovatsion yondashuvlarni tatbiq etish ayni muddao bo'ladi. Inklyuziv turizmning rivoji nafaqat mintaqaviy, balki global darajada ahamiyat kasb etib, mamlakatlar o'rtasida do'stlik va hamkorlik aloqalarini mustahkamlashga zamin yaratadi. Inklyuziv turizmning istiqbollari ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, xizmat ko'rsatish sifatining oshishi, aholining turmush darajasi va madaniyatining yuksalishi, yosh avlodning dunyoqarashi va gumanistik qadriyatlarning keng tarqalishi bilan to'g'ridan-to'g'ri bog'liqdir. Mazkur sohada amalga oshiriladigan har bir tashabbus va loyiha jamiyat taraqqiyoti, aholining turmush farovonligi, iqtisodiy barqarorlik va mamlakat obro'-e'tiborining oshishiga xizmat qiladi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, inklyuziv turizm zamonaviy jamiyatning eng muhim ijtimoiy-iqtisodiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda va xalqaro maydonda mazkur sohaning taraqqiyot istiqbollari mavjud bo'lib, ularni amalga oshirish uchun zarur infratuzilmani yaratish, xizmatlarning sifatini oshirish, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, soha mutaxassislarining kasb malakasini kuchaytirish va qonunchilik bazasini takomillashtirish lozim. Inklyuziv turizmning muvaffaqiyatli rivoji jamiyatdagi barcha qatlamlarning turizm xizmatlaridan to'liq va samarali foydalanishi, ijtimoiy adolat va imkoniyatlar tengligini ta'minlashi, milliy iqtisodiyotga yangi turtki berishi va mamlakat obro'sining jahon maydonida yanada mustahkamlanishiga sabab bo'ladi. Inklyuziv turizmga tizimli va zamonaviy yondashuv mamlakatimizda zamonaviy turizm industriyasining shakllanishi va ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning barqarorligiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alieva M.T. (2024). Development of Tourism and Territory of the Republic of Karakalpakstan. Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil. UO'K: 338:48 (575.172)

2. The Role of Agrotourism in the Sustainable Development of Rural Areas in Uzbekistan. International Journal of Business Diplomacy and Economy, 2(7), 243-246. 12. Alieva M.T (2024).
3. Alieva, M.T, Ermekbaeva, I.P (2025). Practices and Challenges of Achieving Sustainable Tourism in Uzbekistan. American Journal of Open University Education, 2(8), 23-27.
4. Alieva, M.T (2025). Opportunities for the Development of Tourism of Historical Cities of Uzbekistan. American Journal of Open University Education, 2(5), 31-36.
5. Karimova, D. M. (2021). "Inklyuziv turizm zamonaviy bosqichda: imkoniyatlar va muammolar". Innovatsion iqtisodiyot va ta'lim, 1(6), 122-128.
6. Komilov, S. Sh. (2018). "Ekoturizm va uning O'zbekistonda rivojlanish omillari". Ekologiya va atrof-muhit jurnal, 2(4), 51-57.
7. Niyozova, G. S. (2020). "Inklyuziv turizm va uning iqtisodiy-ijtimoiy ahamiyati". O'zbekiston innovatsion rivojlanish jurnali, 8(2), 98-104.